

»... Kultura je natura. V tem je vsekakor nekaj resnice, ki velja tudi zame vendar ne čisto vsa. Natura nam je navsezadnje dana, dana kot nekaj vnaprejšnjega in neodvisnega od nas, kar sodi v staro zavezo in predkrščanski svet, kultura pa je duhovna avantura, v marsičem poseben, samostojen svet medčloveških odnosov, v katerega vstopamo in hočeš nočeš sprejemamo njegove čisto posebne zakone. Zato lahko rečem, da me na Kras ni zvalila natura, temveč prav kultura.

Kaj vam imamo za ponuditi?

Na urejeni Volčjegrajski tematski poti, imenovani Pot kamna, lahko poleg gradišča Debela griža, kamnite pastirske hiške, obzidane vrtače in pokopališča v Brithu, občudujemo tudi kale, kaverne in ostanke vodovoda iz I. svetovne vojne.

Med sprehodom po kraški gmajni, med suhozidi in borovci pa lahko začutite čarobnost krasa.

V vasi doživite ambiente tipične kraške vasice, prepričljivo arhitekturo kamna in ljudi, ki so skozi zgodovino ustvarili vas in pokrajino zaznamovano s kamnom.

Na robu vasi, pri kalu Močilo, se odpira prelep razgled na bližnje kraške vasi in na valovit venec hribov - Kosmati hrib. Na vzhodu pa se bleščita Snežnik in Nanos z verigo Trnovskega gozda.

Med nami je bival je ustvarjal slovenski pisatelj in esejist Marjan Rožanc (1930 - 1990). Njemu v spomin se od leta 1993 podeljuje literarna nagrada za najboljši slovenski esej. Spominsko ploščo njegovemu delovanju v vasi med leti 1980-90 lahko najdete na njegovi nekdanji hiši za cerkvijo v Brithu.

»Takú je blo na Volčjem Gradi«

je dokumentarni film, s katerim predstavljamo zgodovino in način življenja starejših vaščanov in drugih prednikov v kraški vasi. Film prikazuje, kateri pomembni zgodovinski dogodki so travmatično prizadeli vas, s katerimi domačimi obrtmi so se ukvarjali vaščani, predvsem pa večja kmečka opravila na kraški kmetiji, ki so zahtevala sodelovanje, zaupanje in pomoč celotne vaške skupnosti. Glavni igralci v filmu so Volčjegrajci, tako starejši kot otroci, ki v filmu predstavljajo košnjo in spravilo sena, žetev in mlatev žita, peko kruha v krušni peči, pripravo kuhanih štrukljev, vinogradniška dela, pastirske igre in druženje ob okusnem teranu in pršutu v domači kleti...

zadeli vas, s katerimi domačimi obrtmi so se ukvarjali vaščani, predvsem pa večja kmečka opravila na kraški kmetiji, ki so zahtevala sodelovanje, zaupanje in pomoč celotne vaške skupnosti. Glavni igralci v filmu so Volčjegrajci, tako starejši kot otroci, ki v filmu predstavljajo košnjo in spravilo sena, žetev in mlatev žita, peko kruha v krušni peči, pripravo kuhanih štrukljev, vinogradniška dela, pastirske igre in druženje ob okusnem teranu in pršutu v domači kleti...

žetev in mlatev žita, peko kruha v krušni peči, pripravo kuhanih štrukljev, vinogradniška dela, pastirske igre in druženje ob okusnem teranu in pršutu v domači kleti...

Več informacij najdete na: www.volcjigrad.com

VOLČJI GRAD

*Vasica bolj na samem
skrita v kraški kamen
Odkriva nam lepote,
Ponuja nam dobrote.*

Na Volčjem Gradu je vsem lepo, domačinom in obiskovalcem. Predniki so nam poklonili skrivnostni duh, ki se prenaša iz roda v rod in nas bodri za življenje naprej.

Prva omemba imena Volcigrat je iz leta 1275, podobno pa se omenja tudi v Kodeksih tržaškega stolnega arhiva iz leta 1337 (*uxor Andree de Volcigrad*).

Se skriva v "Volčjem" volk, *vouca* (ovca) ali oglejska grofična Volcija, ki naj bi se po legendi tu pri nas pozdravila? Rimski nagrobnik iz 1. stol., vgrajen v severozahodno steno cerkve domišljijo še bolj razpihuje.

POSVEČENO BOŽANSKIM
MANOM.
VETURIJI CELERINI,
KI JE UMRLA STARA 15 LET
IN 4 MESECE
(NAPIS POSVEČATA)
TIT VETURIJ IN
VOLCIJA PRISCILA.

"Grad" imamo! Naš *grad* je Debela griža - železnodobno gradišče iz obdobja 1200 do 400 pr.n.š. Z močnim, ponekod dvojnimi, kamnitimi obzidjem in svojevrstno obliko, je gradišče danes eno izmed lepših in najbolj ohranjenih v slovenski arheološki dediščini.

V dolinici ob vasi je manjši zaselek - Brith. Tu stoji cerkev grajena v 16. ali 17. stol, posvečena sv. Janezu Krstniku, ki se skupaj z izjemnim zvonikom ponaša z lepimi arhitektonskimi in kamnoseškimi detajli. Srednjeveška plošča vzdana v južni steni prča, da je *tržaški meščan, zidar Johannes de Pairi leta 1429, meseca aprila naredil to delo v čast svetemu Janezu Krstniku.*

Skoraj vse domačije imajo ohranjene kamnite kalone - vhodne portone, narejene v 19. stoletju. Najlepše oblikovani, krasijo jih namreč izklesani reliefi, vsak s svojo zgodbo, so portali pri Humnih, Kamnarjevih in Mržkovih.

Zvonik, ki stoji ločeno od cerkve in je bil zgrajen leta 1807, se ponaša z izvrstnimi kamnoseškimi mojstrovinami, »šivanim« robom, baročno oblikovanim nadstreškom in sklepni kamni, okrašenimi s človeškimi glavami, vse pa pokriva kamnita rebrasta kapa v obliki zvona. Bil naj bi delo italijanskega zidarskega mojstra Gian Battiste Pozzolija s pomočjo Volčjegrajcev.

Naši predniki so zgradili svoja domovanja na vzpetini nad Brithom, kjer se tipične kamnite kraške hiše naslanjajo druga na drugo v strnjeno naselje. Številni volčjegrajski kamnoseki ustvarjalnega duha so dali vasi, ki sodi pod spomeniško zaščiteno kulturno stavbno dediščino, svojevrsten pečat lepote kraškega stavbarstva.

Na začetku vasi, po cesti iz Komna, občudujemo pil - znamenje z nišo, ki ga je ... *naredil Anton Jurca in Adrej Talčer čast materbožji u leti 1855*, na vaškem trgu imenovanem Kržada pa stoji komunska štirna - vodnjak s kamnito skodelo (nekdanji kropilnik) z napisom *Joannes Vmmak 1+6+31*.

Obiščite nas, saj je vas **Volčji Grad** od Komna oddaljena le 2.5 km, od Štanjela 11 km, Nabrežine 14 km, Sežane 20 km, Novе Gorice 26 km, Trsta 31 km, Postojne 52 km, Portoroža 83 km, Ljubljane 102, Benetk 170 km, Dunaja 473 km in Münchna 508 km.

Poljudna zgibanka o Debeli griži
Zbral in uredil: Boštjan Štolfa
Komen 2012

Postavitev: Grafitisk Tomačevica
Obdelava slik in postavitvev: Grafitisk Tomačevica
Tisk: Grafitisk Tomačevica
Naklada: 1000 izvodov
Izdajatelj: Občina Komen

Zgibanka je nastala v okviru projekta Občine Komen "Predstavitev vasi Volčji Grad in železnodobnega gradišča Debela Griža", ki je preko LAS Zgornje Vipavske doline in Komenskega Krasa sofinanciran s sredstvi 4. osi Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 (LEADER).

Organ upravljanja za Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

Za vsebino te zgibanke je izključno odgovorna Občina Komen.

Evropski sklad za razvoj podeželja – Evropa investira v podeželje – Projekt delno financira Evropska unija